

S-ar spune ca traim intr-o epoca plina de originali si nonconformisti. Peste tot se cultiva excentricul, exoticul si opinia surprinzatoare. De la literatura, care de doua veacuri pune la pamant aceleasi canoane traditionale, pana la cele mai noi ghidusii artistice, nu exista domeniu unde sa nu fie pretuita noutatea. Si daca ne uitam, de pilda, spre problemele morale, nici aici lucrurile nu au o dinamica diferita. Zi de zi aflam ca nu mai exista normalitate, ca totul e o chestiune de "lifestyle", ca alternativele sunt cel putin la fel de bune ca norma, ca noile descoperiri biologice reconfigureaza prejudecati morale solide, ca ereziile au devenit firesti.

E limpede ca spiritul timpului reprezinta diversitatea, iar libertatea de exprimare are granite fluide. Se permite orice, dar doar cata vreme se pliaza pe dogma amintita.

De acest lucru si-au dat seama, cam tarziu, doi oameni cu biografii si viziuni despre lume complet diferite.

Thomas Nagel este unul din cei mai importanti filozofi contemporani, in special in lumea anglo-saxona, autorul unor articole care au facut istorie, profesor la New York University, dupa ce a ocupat pentru 15 ani o catedra la fel de importanta la Princeton, intr-un cuvant o celebritate a lumii academice, dar a carui notorietate s-a extins si in afara cercului de specialisti. Ultima sa carte *Mind and Cosmos: Why the Materialist Neo-Darwinian Conception of Nature Is Almost Certainly False* (2012) are, inasa, potentialul de a-l transforma pe autorul ei dintr-un star universitar intr-un paria. Motivul il constituie contestarea presupozitiilor naturaliste, care de mai bine de un secol constituie religia oficiala a nominalismului. Aceasta filozofie, cunoscuta si sub numele de materialism, evolutionism, determinism sau pozitivism, considera ca explicarea lumii

si a naturii umane poate fi reductibila strict la fenomene fizice. Geneticianul Francis Crick a oferit o imagine foarte plastica a viziunii naturaliste: "Tu, cu bucuriile si supararile tale, cu memoriile si ambitiile tale, cu sensul tau de identitate personala si vointa libera, nu esti altceva decat expresia unui vast conglomerat de celule nervoase si moleculele asociate. Ceea ce esti nu este altceva decat un pachet de neuroni". Sau, in cuvintele lui Daniel Dennett, oamenii sunt "roboti umezi". Daca pentru multa lume aceasta poveste este greu de inghitit, in filozofia contemporana ea reprezinta ortodoxia.

Nagel incearca sa demonstreze in schimb ca materialismul reprezinta o presupozitie importanta a stiintei contemporane si nu o descoperire a sa, ceea ce face ca reductionismul sau implicit (ideea ca orice nu poate trece testul empiric nu exista, stiintific vorbind) sa conduca la fundaturi semnificative. Ceea ce ma intereseaza aici nu este neaparat validitatea argumentelor lui Thomas Nagel sau ale preopinentilor sai, ci reactiile vehemente starnite de "Mind and Cosmos", care tradeaza o intolerenta aparent nebanuita a establishmentului academic. In acest context, ar trebui amintit ca filozoful american ramane, pana la final, pe pozitii agnostice, fiind la fel de departe de "intelligent design", pe cat este de evolutionism, ceea ce nu i-a convins, insa, pe adversarii sai sa nu il suspecteze de simpatii creationiste.

Weekly Standard a realizat un inventar al injuraturilor incasate de Nagel, iar imaginea finala nu arata deloc bine pentru comunitatea academica. "The Guardian" a recompensat cartea cu premiul de "cea mai dispretuita carte stiintifica a anului", desi e un volum de filozofie, dar in fine...Brad DeLong, economist la Berkeley, crede ca Nagel "nu e mai destept decat noi, ba chiar e mai batut in cap" decat oricine l-a frunzarit pe Hume. Revista britanica "Prospect" a publicat o recenzie sub titlul "Thomas Nagel nu e nebun", in timp ce pentru psihologul evolutionist Steven Pinker cartea demonstreaza "rationamentele de calitate inferioara ale unui fost mare ganditor".

Daniel Dennett, in special, s-a simtit suficient de lezat incat sa declare pe un ton de patriarh stiintific ca: "sunt consternat sa vad ca, in pofida a ceea ce cred ca este progresul realizat de noi in ultimii 25 de ani, exista inca o gasca retrograda. (...) Iar lucrarile lor nu valoreaza nimic – sunt dragute, sunt istete si nu pretuiesc un cent". Mai mult, un conclav de ateisti cu reputatie, tinut in Berkshires, a fost teribil de dezamagit de isprava lui Nagel. Ca urmare, filozoful american s-a trezit peste noapte urmarit furibund de o "gasca evolutionista" decisa sa-i casapeasca ideile. Ce-i drept, nimeni nu i-a interzis nimic, nu a fost demis din Universitate si nici nu a primit scrisori de amenintare. Insa nu e nevoie sa se intample toate astea pentru a realiza ca e ceva in neregula, intr-o lume pentru care libertatea de exprimare reprezinta dreptul personal prin excelenta. Iar campania declansata impotriva lui Nagel e un avertisment nu doar pentru filozof, ci si pentru oricine ar mai incerca de acum incolo sa arunce vreo umbra de indoiala asupra unor propozitii situate in afara testelor de verificare empirica.

In alta ordine de idei, Jeremy Irons a fost suficient de neinspirat sau curajos (depinde cum privesti) pentru a-si face publice opiniile privind casatoriile intre barbati. "Mi se pare ca ei acum se lupta pentru nume. Ma ingrijoreaza ca intr-un fel devalorizam, sau schimbam, ceea ce reprezinta mariajul (...) Ar putea un tata sa se casatoreasca cu fiul sau?", s-a intrebat actorului britanic. In secunda urmatoare publicarii acestor pareri, s-a declansat jihadul corect politic. Ca de obicei, grupurile de presiune LGBT s-au aflat in ofensiva, un purtator de cuvânt al Stonewall (un ong de profil din UK), de pilda, lansandu-se in ironii rasufiate despre rolul din Borgias, (eticheta de crestin reprezinta, se pare, cel mai jignitor epitet in lumea progresivista), dupa ce in prealabil etichetase drept "bizare" declaratiile lui Irons. Presiunea exercitata a fost atat de mare incat vedeta britanica nu a mai rezistat si a postat o scurta si clara retractare pe site-ul personal.

"I am deeply concerned that from my on line discussion with the Huffington Post, it has been understood that I hold a position that is anti gay. This is as far from the truth of me as to say that I believe the earth is flat. (...) "I am clearly aware that many gay relationships are more long term, responsible and even healthier in their role of raising children, than their hetero equivalent, and that love often creates the desire to mark itself in a formal way, as Marriage would do. Clearly society should find a way of doing this," a declarat, spasiu, Irons.

Cele doua exemple sonore indica, dincolo de orice dubiu, dogmatismul agresiv al postmodernitatii. In pofida (sau din cauza) libertinismului afisat, nu exista vreo toleranta pentru disidentii de la canoanele materialismului, relativismului si corectitudinii politice. Inca nu e nimeni bagat la oca pentru delict de opinie, dar totalitarismul soft al minunatei lumi noi (control prin intermediul patimilor) isi pierde pe zi ce trece farmecul narcotizant al confortului. Iar nonconformismul va fi acceptat si incurajat astazi doar cata vreme evita subiectele tabu pentru establishmentul anglo-saxon. In rest, e libertate. {comments on}